

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **27.12.2024**

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin (İSİG) raporlarına göre, 2024 yılının ilk on bir ayında iş cinayetleri nedeniyle hayatını kaybeden işçi sayısı 1708 oldu. Bakanlığınız döneminde de en az 2350 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetti. "Büyük Türkiye Yüzyılı" söyleminin arkasında yatan sömürü ve iş cinayetleri düzeni, sermaye terörünün vahim tablosunu ortaya koyuyor.

Balıkesir'in Karesi ilçesinde faaliyet gösteren ZSR Patlayıcı Sanayi fabrikasında gerçekleşen patlama ve çökme, 11 işçinin yaşamını yitirmesine neden oldu. Sivil patlayıcı, av ve spor fişegi üretimi yapılan fabrikada yaklaşık 608 işçi çalışıyor. Zirve Holding ve Senta Madencilik Sanayi ortaklığındaki bu işletme, daha önce Yavaşçılar adıyla faaliyet gösterirken, 15 Temmuz 2016 sonrası TMSF'ye devredilmiş ve ardından Kalyon Holding'e satılmıştır. Aynı fabrikada 2014 yılında fişek sıkıştırma işlemi sırasında bir patlama yaşanmış ve 5'i kadın 6 işçi hafif yaralanmıştır.

BirGün'den İsmail Yılmaz'a konuşan işçi aileleri, fabrikanın insanlık dışı ve ağır çalışma koşullarını anlatarak bu katliamın nasıl göz göre göre geldiğini gözler önüne serdi. Patlamada hayatını kaybeden 28 yaşındaki işçi Enes Kırmızı'nın eşi Feyza Kırmızı, eşinin kullandığı makinenin dört haftadır bozuk olduğunu ve yapılan uyarılara rağmen tamir edilip çalıştırıldığını söyledi. Aileler, işçilerin günde 16 saate varan insanlık dışı mesai saatleriyle ve izinsiz şekilde çalıştırıldığını dile getirdi.

Bakanlığınızın "Türkiye'de 100 bin işçide ölümlü iş kazası oranı yüzde 50 azaldı" açıklamasıyla övüldüğü bu düzende, işçilerin yaptığı uyarılar dikkate alınmadığı için kazaların göz göre göre yaşandığı açıkça görülmektedir. Bilirkişi heyetinin patlamanın ardından fabrikada yaptığı incelemelerde, TMMOB Balıkesir İl Koordinasyon Kurulu'nun katılımının sağlanmadığı ve olay soruşturmasının kamuoyuna kapalı bir şekilde ve meslek odaları ile sendikaların sürece dahil edilmeden yürütüldüğü ifade edilmektedir.

Bu Bağlamda;

1. Bakanlığınıza bağlı müfettişler, adı geçen işletmeyi en son ne zaman denetlemiştir? Yapılan denetimlerde işçi sağlığı ve güvenliğine yönelik herhangi bir eksiklik tespit edilmiş midir? Eğer tespit edilmişse, bu eksiklikler doğrultusunda şirkete herhangi bir cezai yaptırım uygulanmış mıdır?
2. ZSR Patlayıcı Sanayi'nin web sitesindeki "Belgelerimiz" başlıklı bölümde, madenler için patlayıcı imalat izni ve yeraltı emülsiyon belgelerine yer verilirken, patlayıcı üretimi yapan şirketlerin **Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik** gereği hazırlaması zorunlu olan belgelerin yayınlanmadığı görülmektedir.

Bu belgenin eksik olmasına rağmen şirketin üretimini sürdürmesinde Bakanlığınızın bir sorumluluğu yok mudur?

3. Şubat ayında Balıkesir Valisi İsmail Ustaoglu, işletmeyi detaylı olarak incelemiş ve yürütülen çalışmaları yakından takip ettiğini belirtmiştir. Patlayıcı sanayi alanındaki faaliyetleri ve işletmenin güvenlik önlemlerini gözlemlediğini ifade eden Vali Ustaoglu, işletmenin başarıları ve gelecek planları hakkında olumlu izlenimler edindiğini açıklamıştır.

Bir valinin üretim faaliyetlerini incelemesi ve denetim yapma yetkisi olmamasına rağmen nasıl bu tür "olumlu izlenimler" edindiği konusunda bir açıklama yapılacak mıdır?

4. 2019 Şubat ayında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşviklerinden yararlandığı bilinen şirkete, sırasıyla 8 milyon 862 bin TL, Mayıs 2019'da 1 milyon 305 bin TL ve 2020 yılında 118 milyon 800 bin TL değerinde kaynak aktarılmıştır. Bu teşviklerle şirket; KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, faiz desteği, çeşitli oranlarda vergi indirimleri ve en az 7 yıl sigorta primi işveren hissesi ödeneği elde etmiştir. Ayrıca, bu teşvikler sayesinde 2023 yılında yüzde 25 oranındaki kurumlar vergisini hiç ödememiş, 2022'de yalnızca 253 milyon TL matrah üzerinden yüzde 0,34 oranında, 2021'de ise 52,4 milyon TL matrah üzerinden yüzde 0,68 oranında vergi ödemiştir.

İlgili şirkette işçiler izinsiz ve günde 16 saate varan ağır koşullarda çalışırken, hükümetinizin bakanlarının ve bürokratlarının gerçekleştirdiği ziyaretler ile "olumlu bildirim"lerinin yanı sıra sağlanan teşvik ve vergi indirimlerinin sömürücüleri cesaretlendirdiğini düşünüyor musunuz?

5. 2016 yılında TMSF'ye devredilen şirketin, ihale süreci işletilmeden Kalyon Holding'e satıldığı iddiaları gündeme gelmiştir. Akıl almaz teşviklerle kârına kâr katan ve kamuoyunda "beşli çete" olarak anılan sermaye gruplarından biri olan Kalyon Holding'in, Kalyon PV fabrikası başta olmak üzere birçok tesisinde işçilerin, işten atılma tehdidi altında çalıştıkları, işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin yok sayılarak ağır koşullarda çalıştırıldığı bilinmektedir.

TMSF'ye devredilen şirketin Kalyon Holding'e satışı sırasında ihale sürecinin işletilip işletilmediği ve bu sürecin şeffaflığı neden kamuoyuyla paylaşılmamıştır?

6. Bakanlığınız döneminde iş cinayeti ve yaralanma, sakatlanmaların olduğu fabrika ve iş yerlerinin listesini açıklamayı ve bunları özel olarak takibe almayı düşünüyor musunuz?